

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 349/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Poliisihallituksen rahankeräyslakia koskevasta tulkinnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Inka Hopsun /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 349/2025 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä varmistaakseen, että Poliisihallituksen rahankeräyslain säännöksistä tekemät tulkinnat eivät vaikeuta kansalaisyhteiskunnan rahankeräysmahdollisuuksia ja toimintaedellytyksiä, ja

millä tavoin hallitus huolehtii, että Poliisihallituksen tekemät tulkinnat eivät uhkaa perustuslaissa osana kokoontumisvapautta turvattua mielenilmausoikeutta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Yleishyödyllisellä vapaalla kansalaistoiminnalla on yhteiskunnallisesti suuri merkitys. Rahankeräykset ovat kansalaisjärjestöille erittäin tärkeä varainhankinnan muoto. Yleishyödyllisen toiminnan yhteiskunnallisen merkittävyyden vuoksi rahankeräyslakia (863/2019) valmisteltaessa pidettiin tärkeänä, että aikaisempaan rahankeräyslainsäädäntöön sisältyneen peruseräyksen mukaisesti jatkossakin varainhankinta rahankeräyksen on eräin laissa säädetyin poikkeuksin sallittua ainoastaan yleishyödyllisille toimijoille yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Poliisihallitus ja poliisilaitokset vastaavat rahankeräyslain mukaisista viranomaistehtävistä. Rahankeräyslupaa haetaan Poliisihallitukselta. Rahankeräyslaissa säädetään rahankeräyslupan myöntämisen esteistä. Esteet ovat joko pakottavia tai harkinnanvaraisia. Esteet liittyvät laissa säädettyihin rahankeräyksen järjestäjää ja keräystarkoitusta koskeviin edellytyksiin sekä tilanteisiin, joissa on tarpeen evätä rahankeräyslupa mahdollisten väärinkäytösten estämiseksi.

Rahankeräyslain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan rahankeräyslupaa koskeva hakemus on hylättävä, jos hakijan lakisääteiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluva tai tosiasiallista päätösvaltaa käyttävä henkilö, joka tehtävässään päättää rahankeräyksen järjestämiseen liittyvistä asioista, on viiden hakemuksen saapumispäivää edeltäneen vuoden aikana lainvoimaisella tuomiolla tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen hakemuksen saapumispäivää edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, joka on omiaan vaarantamaan rahankeräyksen luotettavuuden tai on omiaan heikentämään luottamusta rahankeräyksen keräystarkoituksen

toteutumiseen. Kyse on rahankeräyslain tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeisestä luvan myöntämisen edellytyksestä. Rahankeräyslaissa on nimenomaisesti kielletty rahankeräyksen järjestäminen selvästi yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavan tai lainvastaisen toiminnan rahoittamiseksi. Niskoittelu on puolestaan rikoslain (39/1889) 16 luvun 4 §:ssä säädetty rangaistavaksi sille, joka jättää noudattamatta poliisimiehen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi antaman käskyn tai kiellon.

Jos lupaharkinnan yhteydessä tehtävässä taustatarkistuksessa havaitaan 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetty luvan myöntämisen este, Poliisihallitus kuulee hallintolain (434/2003) 34 §:n 1 momentin mukaisesti luvanhakijaa. Poliisihallitus tiedustelee tässä yhteydessä luvanhakijalta, olisiko luvanhakijalla mahdollisuus vaihtaa rangaistuksen saanut henkilö toisiin tehtäviin ja muuttaa tällä tavoin päätösvaltaa käyttävää kokoonpanoaan, jotta lupa ei tulisi hylätyksi rahankeräyslain 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla perusteella. Poliisihallitus näin toimiessaan pyrkii nimenomaisesti edistämään rahankeräyslupan saamista neuvomalla hakijaa.

Jos Poliisihallitus ei myönnä rahankeräyslupaa, Poliisihallitus antaa asiassa valituskelpoisen päätöksen. Valituskelpoiseen päätökseen voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Rahankeräystä koskevan asian käsittelyssä noudatetaan hallintolakia. Lupaharkinta tehdään Poliisihallituksessa hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisesti ainoastaan rahankeräyslain säännöksiä noudattaen. Hallinnon oikeusperiaatteita koskevan hallintolain 6 §:n mukaisesti viranomainen on velvollinen kohtelemaan hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käyttämään toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Lupahakemuksen hylkääminen ei siten voi perustua koontumislain (530/1999) säännöksiin eikä hakemuksen hylkäävä päätös estä yhdistysten perustulaisissa turvattua mielenilmaustoimintaa. Poliisihallitus on myöntänyt rahankeräyslupia muiden edellytysten täytyessä myös mielenilmaisutoimintaan, jos luvan myöntämiselle ei ole ollut rahankeräyslaissa säädettyä estettä.

Hallinnon lainalaisuus tarkoittaa, että kaikessa viranomaistoiminnassa on noudatettava voimassa olevia toimivaltasäännöksiä. Vaikka valtioneuvostolla katsotaan olevan sen yleistoimivaltaan perustuva oikeus ohjata alaistaan hallintokoneistoa, valtioneuvoston ohjausvallan käytössä on kuitenkin otettava huomioon tämä oikeusvaltion hallintoa velvoittava julkisen vallan lainalaisuuden periaate. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hallitus ei voi ilman nimenomaista sääntelyä pidättää itselleen päätösvaltaa tai antaa viranomaiselle sitovia määräyksiä viranomaisen toimivaltaan säädettyssä asiassa poliittisesti halutunlaisen lopputuloksen toteuttamiseksi. Toimivaltainen viranomainen luvanvaraisissa rahankeräyksissä on Poliisihallitus. Hylkäävästä ratkaisusta hakijan on mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen. Laintulkinta on viime kädessä tuomioistuimen tehtävä, ja hallintotuomioistuimen ratkaisut ohjaavat lainsoveltamista myös toimivaltaisessa viranomaisessa.

Helsingissä 10.11.2025

Sisäministeri Mari Rantanen

VN/32403/2025-SM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: